

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติกิจกรรมในการให้บริการของบุคลากรในศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลพิจิตรและศึกษาปัญหาอุปสรรคของการให้บริการในศูนย์สุขภาพชุมชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ เภสัชกรและเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ให้บริการในศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลพิจิตร 3 แห่ง จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มี 5 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามแพทย์ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามทันตแพทย์ ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามเภสัชกร ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามพยาบาล ชุดที่ 5 เป็นแบบสอบถามเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย โดยแต่ละชุดแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นการถามกิจกรรมการให้บริการในศูนย์สุขภาพชุมชน ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามแนวคิดของมาตรฐานการให้บริการศูนย์สุขภาพชุมชนของกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยข้อคำถามปลายปิด โดย แบบสอบถามแพทย์มีจำนวน 39 ข้อ แบบสอบถามทันตแพทย์มีจำนวน 12 ข้อ แบบสอบถามเภสัชกรมีจำนวน 12 ข้อ แบบสอบถามของพยาบาลและเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยมีจำนวนอย่างละ 49 ข้อคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาอุปสรรครวมทั้งข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด

แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมการให้บริการของบุคลากรในศูนย์สุขภาพชุมชนผู้ศึกษาได้มีการหาความตรงตามเนื้อหาและดัชนีความตรงของเนื้อหา โดยนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาและความชัดเจนของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา(CVI)ในแบบสอบถามของแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ทันตแพทย์ เภสัชกร โดยมีค่า CVI 0.92, 0.93, 0.96, 0.98 และ 0.9 ตามลำดับ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับบุคลากรในแต่ละกลุ่มๆละ 1 คน รวมจำนวน 5 คน และนำแบบสอบถามวิเคราะห์ดูความชัดเจนของการตอบ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของการตอบและความสอดคล้องในการตอบระหว่างข้อ ด้วยการตรวจทีละฉบับ ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ และหลังจากนั้นแบบสอบถามไปใช้จริง

ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและมีความสมบูรณ์ทั้ง 50 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

แพทย์ที่ปฏิบัติงานศูนย์สุขภาพชุมชน เป็นชาย 8 คน เป็นหญิง 3 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35 – 44 ปี มีประสบการณ์ทำงานมาแล้วระหว่าง 2 – 20 ปี ร้อยละ 55 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี เป็นแพทย์เชี่ยวชาญทางอายุรกรรม 5 คน ทุกคนปฏิบัติงานศูนย์สุขภาพชุมชนตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน(เก็บข้อมูล) 9 เดือน ร้อยละ 50 เศษออกปฏิบัติงานระหว่าง 11- 20 ครั้ง พยาบาลที่ปฏิบัติงานศูนย์สุขภาพชุมชนทั้งหมด 21 คน เป็นหญิงทั้งหมด จำนวนมากมีอายุระหว่าง 35 – 39 ปี มีประสบการณ์ทำงานมาแล้วระหว่าง 10 – 28 ปี ร้อยละ 81 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าร้อยละ 42.9 อีกร้อยละ 57.1 เป็นพยาบาลปฏิบัติ ร้อยละ 52.4 ออกปฏิบัติงานที่ศูนย์สุขภาพชุมชนระหว่าง 1 – 5 เดือน ร้อยละ 47.6 ออกปฏิบัติงานระหว่าง 1- 10 ครั้ง เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ปฏิบัติงานศูนย์สุขภาพชุมชน เป็นหญิงทั้งหมด 9 คน มากกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุ 30 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี เป็นนักวิชาการสาธารณสุข 4 คน ร้อยละ 55.5 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่ออกปฏิบัติงานที่ศูนย์สุขภาพชุมชน มากกว่า 6 เดือน และส่วนใหญ่ออกปฏิบัติงานเกิน 30 ครั้ง หันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานศูนย์สุขภาพชุมชน เป็นชาย 1 คนและเป็นหญิง 4 คน ร้อยละ 60 มีอายุระหว่าง 30-34 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมาแล้วระหว่าง 6 – 19 มีตำแหน่งเป็นหัวหน้า 1 คน เป็นผู้ปฏิบัติ 4 คน ทุกคนออกปฏิบัติงานที่ศูนย์สุขภาพชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน 9 เดือน ส่วนใหญ่ออกปฏิบัติงาน 2- 10 ครั้ง เกษักรที่ปฏิบัติงานศูนย์สุขภาพชุมชน เป็นชาย 1 คนเป็นหญิง 3 คน ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีประสบการณ์ทำงานมาแล้วระหว่าง 2 – 10 ปี มีตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติทั้ง 4 คน ส่วนใหญ่ออกปฏิบัติงานเกินกว่า 30 ครั้ง

2. การปฏิบัติกิจกรรม

2.1 แพทย์มีการปฏิบัติกิจกรรมด้าน การรักษาพยาบาล และด้านการบริการด้านยา อยู่ในระดับปานกลาง แต่การปฏิบัติกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการฟื้นฟูสภาพ การป้องกันและควบคุมโรค และด้านการสนับสนุนการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชนอยู่ในระดับน้อย

2.2 พยาบาล มีการปฏิบัติกิจกรรมในด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง แต่การปฏิบัติกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการฟื้นฟูสภาพ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการ

ป้องกันและควบคุมโรค ด้านการสนับสนุนการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชน และด้านการบริการด้านยาอยู่ในระดับน้อย

2.3 เจ้าหน้าที่อนามัย มีการปฏิบัติกิจกรรมในด้านการรักษาพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการฟื้นฟูสภาพ ด้านการป้องกันและควบคุมโรค ด้านการสนับสนุนการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชน และด้านการบริการด้านยาอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ทันตแพทย์ มีการปฏิบัติกิจกรรมด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับมาก แต่ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการป้องกันและควบคุมโรค มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนกิจกรรมด้านการสนับสนุนการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชน และด้านการบริการด้านยา ทันตแพทย์ไม่มีบทบาทด้านนี้

2.5 เกษัชกร มีการปฏิบัติกิจกรรมด้านการบริการด้านยาอยู่ในระดับมาก ด้านการป้องกันและควบคุมโรค มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่การปฏิบัติกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพและด้านการสนับสนุนการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของชุมชน อยู่ในระดับน้อย ส่วนกิจกรรมด้านการรักษาพยาบาล เกษัชกรไม่มีบทบาทในด้านนี้

สำหรับปัญหาอุปสรรคในการให้บริการในศูนย์สุขภาพชุมชนนั้น พบว่าส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านบริหารจัดการ นอกจากนั้นเป็นปัญหาด้านบุคคล ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผู้บริหารควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ ยา และเวชภัณฑ์ให้เพียงพอต่อการให้บริการในศูนย์สุขภาพชุมชน ตลอดจนกำหนดนโยบาย บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรให้ชัดเจน จัดระบบบริหารงานให้เอื้อต่อการให้บริการ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของบุคลากร มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการให้บริการในชุมชน

2. ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ควรได้มีการวางแผนร่วมกันทุกฝ่าย ตามมาตรฐานการให้บริการของศูนย์สุขภาพชุมชน โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงานของบุคลากรด้านสุขภาพให้มีความรู้ความเข้าใจ และปรับบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการให้บริการศูนย์สุขภาพชุมชน และเน้นให้เห็นความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยรวมทั้ง สนับสนุนให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ จะทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี

3. นำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้บริหารระดับสูงของโรงพยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำปัญหาอุปสรรคที่พบบรรณวาทแนวทงแก้ไข และพิจารณาถึงความเป็นไปได้และหาทางสนับสนุนตามข้อเสนอแนะต่อไป

4.เผยแพร่ข้อมูลให้กับหน่วยงานที่ทำการศึกษาซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการนำผลการศึกษามาใช้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเรื่องการปฏิบัติกิจกรรมการให้บริการในศูนย์สุขภาพชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
2. การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์สุขภาพชุมชน
3. การศึกษาการให้บริการของบุคลากรในศูนย์สุขภาพชุมชนตามการรับรู้ของผู้รับบริการ